

”Det ka jeg sgu da ik husk” - Retssalsinteraktion, (u)troværdighed og hukommelse

Paulina Bala, Københavns Universitet

Author keywords: Retssalsinteraktion, Konstruktion af troværdighed; Systemisk Funktionel Lingvistik

Abstract: Den tiltaltes evne til at fremstå troværdig spiller en afgørende rolle, når han afhøres i retssalen (Jacquemet 1996). Men afhøringen er en interaktionel begivenhed, hvor de professionelle, retslige deltagere har indflydelse på den tiltaltes mulighed for at aflægge en sammenhængende forklaring. Interaktionen følger nemlig i overvejende grad ”the specific patterning of question-answer sequences in courtroom interaction” (Heritage & Clayman 2010:31). På det interpersonelle niveau realiseres interaktionen således gennem ytringsfunktionerne: Spørgsmål og Udsagn. Den tiltaltes troværdighed konstrueres dermed i samarbejde med både anklageren og forsvarsadvokaten, som har modstridende interaktionelle mål, og hvis diskursive rettigheder er anderledes end den tiltaltes.

I mit speciale, der blev belønnet med Københavns Universitets guldmedalje for prisopgavebesvarelser, fandt jeg, at den Mentale Proces at huske instantieres signifikant hyppigere i sager, hvor tiltalte i gerningsøjeblikket var påvirket af alkohol, end i sager, hvor han ikke var påvirket. Dertil kommer, at Processen at huske instantieres signifikant hyppigere af anklageren end af forsvarsadvokaten. Der er således en tendens til, at den tiltaltes evne (eller vilje) til at huske begivenhedens forløb oftest italesættes, når tiltalte var påvirket af alkohol i gerningsøjeblikket.

Data til denne præsentation udgøres af otte lydoptagede retsmøder, og data behandles ved hjælp af Korpusanalyse (Biber, Conrad & Reppen 1988) og Systemisk Funktionel Lingvistik (Halliday 1996). I fire af tilfældene var tiltalte påvirket af alkohol i gerningsøjeblikket.

I denne præsentation kortlægger jeg, hvilke kollokationer den Mentale Proces at huske optræder i forbindelse med hos hhv. tiltalte, anklager og forsvarer. I særdeleshed fokuserer jeg på Participanttyper og hvilke betydninger, der realiseres på det eksperientielle niveau, samt hvilke Polaritetsadjunkter, der identificeres på det interpersonelle niveau. Jeg diskuterer resultaterne og deres betydning i forhold til konceptet om ”‘strategic’ loss of memory” (Komter 1994:173), og hvordan den hyppige realisering af den Mentale Proces at huske påvirker tiltaltes mulighed for at fremstå troværdig, når han afhøres i den danske retssal.